

درسنامه درس تماشاخانه

برای دانستن مخالف یا متضاد یک کلمه ، ابتدا باید معنی آن کلمه را بدانیم ، متضاد یعنی ضد هم پس وقتی معنی دو کلمه را بدانیم آن وقت به مخالف یا متضاد آن پی می بریم .

مثال : طلوع $\neq$ غروب

نکته : همه ی واژه ها در زبان فارسی مخالف ندارند مانند دفتر ، کتاب ، میز و ... اما گاهی یک کلمه با توجه به معنی جمله چند مخالف دارد .

مثال : پریا حرفِ راست می گوید — راست ≠ دروغ

پریا از سمت راست می رود — راست ≠ چپ

در شعر هم گاهی اوقات شاعران از کلمه های مخالف در بیت ها استفاده می کنند ، به این **آرایه تضاد** (طباق) هم گویند .

مثال : برو کارگر باش و امیدوار   که از یأس ، جز مرگ ناید به کار

! نکته نگارشی

تصویر نویسی : هدف از تصویر نویسی همان طور که در پایه ی چهارم هم اشاره شد دقت و توجه لازم به جزئیات تصاویر (رنگ ، شکل ، اندازه ، جهت ، نور و ...) است تا بتوانیم از دلِ تصاویر ، موضوع را مشخص و سپس از بین موضوع های مشخص شده ، یک موضوع را انتخاب کنیم . گاهی لازم است در ارتباط با تصاویر یا موضوع شنیداری ، صداهایی را در ذهن مجسم کنیم و درباره ی آن چند بند بنویسیم ، فراموش نشود جزئیاتی که در تصویر دیده ای یا شنیده ای در نوشته ی خود بیاوری . رعایت علائم نگارشی ؛ اصول و ساختار بند نویسی حتما رعایت شود .

تمرین

(ا) در ابیات و عبارتهای زیر مخالف ها را معین کنید ؟

الف (کوه های سر به فلک کشیده را با دره های عمیق ، گل را باخار ، زنبور عسل را با خرمگس ، بهار را با زمستان .

شود سهل پیش تو دشوارها

ب) گرت پایداری است در کارها

ج) به صداهای کوتاه و بلند گوش بده ، آیا تو صدای تاریکی شب را می شنوی ؟ صدای روشنایی روز را چطور؟

د) ز دانش دل پیر بُرنا بود .

ه) پایان شب سیه سپید است .

۲) انواع آرایه‌ی ادبی (کنایه ، تشبیه ، تشخیص یا جان بخشی) را در درس تماشاخانه و شعر (رقص باد ، خنده گل) را پیدا کنید و بنویسید ؟

.....

.....

.....

.....

.....

۳) پنج ترکیب وصفی و پنج ترکیب اضافی از درس تماشاخانه پیدا کن و بنویس ؟

* ترکیب _____ ب وَصَفی :

.....

* ترکیب _____ اَضَافی :

.....

۴) در شعر رقص باد ، خنده گل به کدام یک از فصل‌ها اشاره شده است ؟

.....

۵) در شعر رقص باد ، خنده گل قافیه و ردیف را مشخص کرده و قالب شعری را بنویسید ؟

.....

۶) داستان شعر (رقص باد ، خنده گل) را بنویس با رعایت موارد بند نویسی ؟

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۷) یکی از صداهای زیر را در ذهن مجسم کن و درباره‌ی آن یک بند بنویس ؟

الف) صدای ریزش باران   ب) صدای آواز پرندگان   ج) صدای وزش باد

.....

.....

.....

.....

۸) از پایه چهارم هرچه درباره زندگی نامه ی پروین دولت آبادی به یاد داری با رعایت موارد بند نویسی بنویس؟

تست های درس

۱) عبارت زیر چند جمله دارد؟

- به پروانه ای با بال هایی مخملی ، به قطره های باران که حلقه های ساکت روی آب می سازند ، گوش بده .

الف) ۴ جمله ب) ۳ جمله ج) ۲ جمله د) ۱ جمله

۲) در ترکیب های زیر به ترتیب چند ترکیب اضافی و چند ترکیب وصفی مشاهده می شود؟

صدای شبنم / آفریده های ساکت / ماهی های تالاب / علف های نازک / آفرینش خدای / دیوارهای بلند بالا / آب گوارا .

الف) ۳ - ۴ جمله ب) ۴ - ۳ جمله ج) ۲ - ۵ جمله د) ۵ - ۲ جمله

۳) در کدام گزینه غلط املايي مشاهده نمی شود؟

الف) تفکر و تعمل ب) بلند بالا و طنومند ج) شکوه و عَضمت د) عجیب و لطیف

۴) با توجه به بیت زیر در کدام گزینه مفعول به درستی نوشته شده است؟

کرد دهقان ، دانه ها در زیر خاک   کرد کوتاه ، شاخه ی پیچان تاک

الف) دهقان - شاخه ب) دانه - شاخه ج) خاک - تاک د) دانه - پیچان

۵) با توجه به بیت زیر کدام نهاد غیر فاعلی است؟

برگِ نو آرد درختِ نارون   سبز گردد شاخسارانِ کهن

الف) برگ ب) درخت نارون ج) سبز د) شاخساران

۶) درباره ی بیت زیر کدام گزینه صحیح نیست ؟

چشمه کم کم خشک شد ، بی آب شد

باغ و بُستان ، ناگهان در خواب شد

الف) بیت ۳ جمله دارد ب) بی آب و خواب کلمه های قافیه و شد ردیف است

ج) بُستان مخفف بوستان است د) باغ و بُستان مفعول جمله ی سوم است

۷) کدام گزینه یک کلمه ی ساده است ؟

الف) سنگلاخ ب) تماشاخانه ج) گیاهان د) ایستگاهها

۸) در بیت زیر کدام آرایه ی ادبی مشهود است ؟

فصل پائیز و زمستان می رود

بار دیگر چون بهاران می رسد

الف) تشبیه ب) تکرار ج) تناسب د) تشخیص

۹) فعل در کدام گزینه غیرساده است ؟

الف) رشته های بیدبُن از هم گسیخت ب) گل بخندد بر سر گل بوته ها

ج) باز می آید پرستو نغمه خوان د) برگِ نو آرد درخت نارون

۱۰) کدام ترکیب با بقیه فرق دارد ؟

الف) بادِ سرد ب) زمین خشک ج) شاخساران کهن د) رشته های بیدبُن

۱۱) قالب شعر « رقص باد ، خنده ی گل » چیست ؟

الف) مثنوی ب) قصیده ج) غزل د) قطعه

۱۲) مفهوم اصلی شعر « رقص باد ، خنده ی گل » کدام است ؟

الف) آمدن پائیز و زمستان و سپری شدن آن ها و رسیدن بهار

ب) وصف طبیعت در چهار فصل

ج) اشاره به قدرت خداوند برای آفرینش طبیعت

د) شعر موضوع علمی دارد و به گردش فصل ها اشاره می کند

* خودسنجی درس اول :			
ن ت	ق ق	خ	خ خ
			۱) مطالب بیشتر بدانیم ، ستایش و درس تماشاخانه را به خوبی یاد گرفتم
			۲) به سوالاتِ درکِ مطلب به خوبی پاسخ می دهم .
			۳) بدون راهنمایی و کمک به سوال ها و تست ها پاسخ می دهم.

ن ت	ق ق	خ	خ خ	*والدین سنجی :
				۱) فرزندم مطالب را تا آخر درس تماشاخانه به خوبی یاد گرفته است .
				۲) به سوالاتِ درکِ مطلب به خوبی پاسخ می دهد .
				۳) بدون راهنمایی و کمک به سوال ها و تست ها پاسخ می دهد .